

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ИСТОРИЈСКОГ МУЗЕЈА СРБИЈЕ ЗА 1985. ГОДИНУ

(скраћена верзија)

Историјски музеј Србије остварујући план рада за 1985. годину, извршио је и реализацију средњорочног програма рада за период 1981—1985. године.

У сарадњи с републичким органима обављани су послови у вези с будућим *сместајем Музеја* у Змај-Јовиној 12 (израда пројектне документације) и праћен је рад на рестаурацији *Конака* кнеза Милоша Обреновића у Топчидеру. Настојања Музеја да обезбеди одговарајући *депо* нису реализована из два разлога — или простор није одговарао потребама Музеја или је цена по m² оваквог простора за Музеј била недостижна.

Заштита музејских предмета састојала се у: (1) извршавању планираних послова у оквиру интерног музејског рада (истраживање музејског материјала, евидентирање и заштита на терену и у приватном власништву, откуп — откупљено је 995 и на поклон је добијено 105 предмета, сређивање и инвентарисање — 765 предмета, обрада — 140 предмета, чување и проучавање музејских предмета у оквиру музејских збирки и фондова и њихова ревизија); (2) техничкој заштити у конзерваторско-препараторској радионици (конзервирано је 155 предмета, од тога из збирки Музеја 141 и 14 из других музеја СР Србије); вођење одговарајуће документације и израда основне концепције за музејску обраду и тематско-хронолошке одреднице целокупне фото-грађе из НОР-а Србије (поводом формирања Централне фототеке НОР-а Србије при Историјском музеју Србије); (3) вршењу послова од интереса за Републику у земљи и иностранству (Хиландар). Послови заштите у СР Румунији, НР Мађарској и Италији (Трст) нису обављени, јер за њих Музеј није добио финансијска средства.

Изложбена делатност, као и сви остали послови, усклађена је с одобреним финансијским средствима. Урађени су следећи послови:

Настављен је научно-истраживачки рад по историјским периодима везан за реализацију сталне музејске поставке, посебног дела који ће под називом „Српска револуција 1804“ бити приказан у обновљеном Конаку кнеза Милоша у Топчидеру, чије је отварање планирано за почетак 1987. године.

Музеј је у току године организовао приказивање следећих *студијско-тематских изложби*: Душан Поповић (1885—1985), Друштвено политички развој Србије 1944—1950 и Графика XIX века

као историјски извор. Уз прве две изложбе штампане су и потребне публикације — каталози, док је уз изложбу „Графика XIX века као историјски извор“ објављена студија на ову тему. Истовремено су вршене припреме за изложбену поставку *Резултати рада и фондови Историјског музеја Србије*, која ће бити приказана по пресељењу Музеја у зграду у Змај-Јовиној 12. Средства за изложбу о Душану Поповићу обезбеђена су 1984. године, а за остале три средства су додељена Музеју за приказивање и припрему изложби у 1985. години.

Ван плана, у сарадњи са Београдским сајмом, у време „Зимских чаролија“, Музеј је приказао две изложбе: *Први српски устанак 1804. и Ослобођење Србије 1944. године*. У сарадњи са Савезом синдиката Београда и Младеновца, а поводом обележавања 90-годишњице прве прославе Првог маја на селу у Србији (у Дубони код Младеновца), Историјски музеј Србије, 30. априла 1985. отворио је у Музеју у Младеновцу изложбу *Социјалистички покрет и прослава Првог маја у Србији пре оснивања Партије и синдиката 1903*, а у сарадњи са ЦК СК Србије, поводом обележавања 40-годишњице оснивања КП Србије, у време свечане академије на Коларчевом народном универзитету, приказана је изложба: *40 година Комунистичке партије Србије (1945—1985)*. Такође је извршено издвајање, ради позајмице, предмета из збирки Музеја за потребе изложби других музеја (нпр., за изложбу Народног музеја из Београда у Загребу — *Средњовековна уметност Срба*“; за изложбу Етнографског музеја у Београду „*Ратници — победници*“; за изложбу Народног музеја у Ваљеву — „*Из традиције ликовног стваралаштва аматера ратни период 1941—1945*“; за изложбу Музеја примењене уметности у Београду — „*Ковање неплеменитог метала*“).

У току године приказане су у *градовима Србије* и шире све планиране изложбе, и то: 1) „*Тито у партизанској штампи 1941—1944*“ (у Титовом Ужицу); 2) „*Ослобођење Србије 1944. године*“ (у Ваљеву, Зајечару, Нишу и Врњачкој Бањи); 3) „*Оружје и опрема средњовековног ратника у Србији*“ (у Тополи); 4) „*Организација и наоружање војске у I српском устанку*“ (у Светозареву, Пожаревцу, Врњачкој Бањи; ова изложба је приказана ван плана и у Београду); 5) „*Душан Поповић 1885—1985*“ (у Нишу, Светозареву, и Рековцу); 6) „*Књижевност НОБ 1941—1945*“ (у Крагујевцу, Шамцу, Грачаници и Градачцу).

Музеј је организовао приказивање изложби и у оквиру *међурепубличко-покрајинске сарадње*. Приказане су следеће изложбе Историјског музеја Србије: 1) *Тито у партизанској штампи 1941—1944* (у Приштини, Скопљу, Марибору); 2) *Књижевност НОБ 1941—1945* (у Сарајеву). У Београду је гостовала изложба Музеја револуције народа Хрватске из Загреба *Први конгрес културних радника Хрватске и изложба ликовне уметности у Топуском 1944. године*. Све ове изложбе наишле су на изузетан пријем код посетилаца, а о њима су извештавали штампа, радио и телевизија.

У оквиру сарадње с музејима у покрајинама, сарадници Историјског музеја Србије дали су, на тражење Музеја Косова, рецензију на концепцију будуће сталне поставке овог Музеја у Приштини.

Док је протеклих година сарадња углавном била усмерена само на музеје у главним градовима република и покрајина, током 1985. године успостављени су контакти и с музејима у Бањалуци, Мостару, Требињу, Осијеку, Ријеци и Сплиту. У овим градовима биће приказане изложбе Историјског музеја Србије у 1986. години.

У оквиру *међународне сарадње* Историјски музеј Србије организовао је у Београду приказивање двеју изложби из иностранства: 1) *Поморска пловидба и трговина кроз векове* — изложба Музеја за немачку историју из Берлина, НДР; и 2) *Борба Чехословака против фашизма и њен одраз у ликовној уметности* — изложба Народног музеја из Прага (ЧССР). У 1985. години обновљени су, после дужег застоја, и непосредни контакти са Националним историјским музејом у Софији (НР Бугарска), где су, на позив Музеја из Софије, били директор Историјског музеја Србије Гојко Лаћевић и кустос Борбе Митровић. Договорена је размена изложби током 1986. и 1987. године.

Ван плана, у сарадњи с Музејом примењене уметности (као организатором и носиоцем посла) и другим музејима, Историјски музеј Србије је учествовао у припреми експоната из својих збирки за заједничку изложбу *Србија у XIX веку*, која је приказана у Грацу и Трсту, а затим и у Љубљани и Београду.

У сарадњи са Друштвом за чување споменика из ослободилачких ратова Србије до 1920. године радило се на уређењу српског дела велике изложбе приказане у Паризу „*Униформе и наоружање савезника у I светском рату*“.

Један сарадник Музеја са рефератом *Прилог проучавању веза социјалиста Србије и Пољске до I светског рата* учествовао је у раду научног скупа у Познању (НР Пљска), посвећеног Марцину Каспржаку, једном од оснивача радничког и социјалистичког покрета у Пољској. Организатор скупа био је Музеј за историју радничког покрета у Познању који носи име овог радничког вође у Пољској.

Ради *стручног усавршавања* организовано је десетодневно студијско путовање групе кустоса Историјског музеја Србије по Грчкој и посета изложби у Бечу: „*Сан и стварност — Беч 1870—1930. године*“ (на којој су за нас од посебног значаја биле друштвено-политичке и историјске теме тога времена).

У оквиру *издавачке делатности* објављен је *Зборник Историјског музеја Србије бр. 22. и пратеће публикације — каталози и студије*, на тему изложби приказаних у току године, како оних које је припремио Историјски музеј Србије, тако и изложби из иностранства. У завршној фази је рукопис другог допуњеног издања књиге *Овде је Србија рекла — Слобода* (аутор Едиб Хасанагић).

Музеј је значајну пажњу посветио сарадњи са школама, посебно у приказивању изложби; са Филозофским факултетом — организовање практичних вежби за студенте историје уметности, на основу већ устаљене вишегодишње праксе, и стручно-научне помоћи студентима при изради дипломских радова; са музејима у Београду и унутрашњости Србије, не само преко изложби него и пружањем стручне помоћи у обуци музејских кадрова; са Заједницом музеја

Србије и Друштвом музејских радника Србије; Извршним већем Скупштине СР Србије; Републичким комитетом за културу; Републичком заједницом културе; Републичком заједницом науке; са библиотекама и архивима; Народним позориштем у Београду; друштвено-политичким организацијама (ССРН Србије, ЦК СКС, РК СУБНОР-а, Савезом синдиката) и другим организацијама удруженог рада. Остварена је сарадња и са средствима јавног информисања — штампом, радиом и ТВ, посебно са школским програмом ТВ, Студијом „Б“ и I и II програмом Радио-Београда.

У оквиру шире сарадње с музејима урађени су одређени послови (са Заводом за заштиту споменика културе СР Србије и самостално) у вези с уређењем комплекса „Орашац“ и меморијалне изложбе „Устанак у Орашцу 1804.“, а на иницијативу ССРН Србије припремљен је предлог за уређење комплекса „Таково“ и меморијалне изложбе о II српском устанку. У сарадњи са СИЗ-ом културе у Лозници припремљена је концепција за Музеј Јадра у Лозници, чије је отварање предвиђено 1987. године. Музеј је сарађивао и са Народним музејом у Ваљеву и Војним музејом у Београду у вези с уређењем куће војводе Мишића у Струганику, а укључен је и у послове на уређењу куће војводе Степе Степановића у Кумодражу, крај Београда.

Кустоси Историјског музеја Србије учествовали су активно, са радовима, на научним скуповима, симпозијумима, саветовањима и марксистичким трибинама:

1) на саветовању музејских радника Југославије о теми: „Настанак, развој и проблеми у афирмацији меморијалних музеја и музејских збирки у Југославији“ са радом: *НОР и револуција у Србији у поставкама меморијалних музеја*;

2) на научном скупу поводом 100-годишњице рођења Душана Поповића у Рековцу (код Светозарева) са радом: *Милан Стојановић о VII конгресу ССДП и учешћу делегата из Аустро-Угарске*;

3) на марксистичкој трибини у Светозареву предавањем: *О животу и раду Душана Поповића*;

4) на симпозијуму организованом у оквиру прославе листа „Светлост“ у Крагујевцу, са радом: *Књижевни прилози у партизанском листу „Светлост“ III крагујевачког батаљона I пролетерске народноослободилачке ударне бригаде*;

5) на симпозијуму под називом „Београдски универзитет у предрадном периоду, НОР-у и социјалистичкој изградњи земље“, у Београду, са радом: *Неколико летака — прогласа из обимне пропагандне делатности Уједињене студентске омладине између два рата*;

6) на стручном саветовању „Улога и значај Музеја револуције — у васпитно-образовном раду“, у Музеју револуције народа и народности Косова у Приштини, са радом: *Место и улога музеја у неговању и развијању слободарских и револуционарних традиција*.

У библиотеци Музеја, набавком нових књига (78) и периодике (47) у укупној вредности од 55.200 динара, попуњаван је библиотеч-

ки фонд. Рађено је на стручној обради књига, узбучавању картона и каталошких листића. Издаване су књиге за коришћење, сређивана дневна штампа и обављена размена са институцијама у земљи и иностранству.

Обављани су сви послови везани за *ОНО* и *ДСЗ* у складу са законима и другим прописима републичких, градских и општинских органа за ове послове.

Обављани су и сви текући општи послови, извршено је усаглашавање нормативних аката са законским и другим прописима, развијани су самоуправни односи. У разматрању и решавању питања од интереса за Музеј и ширу друштвену заједницу остварена је пуна сарадња с Програмским саветом Музеја.

ДИРЕКТОР ИСТОРИЈСКОГ МУЗЕЈА СРБИЈЕ

Гојко Лађевић